

Opetushallitus
kirjaamo@oph.fi

ASIA: Kuvataideopettajat KUVIS ry:n lausunto lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta

VIITE: OPH-632-2019

Kuvataideopettajat KUVIS ry:n lausunto Opetushallituksen luonnoksesta Lukion opetussuunnitelmaksi 2019. Keskityimme painottamaan oman oppiaineemme, lukiodiplomin ja lukiokoulutuksen laaja-alaisen yleissivistyksen kehittämistarpeisiin.

KESKEINEN SISÄLTÖ

- Kuvataide –oppiaineen nimen systemaattisempi käyttö ja sisällön määrittely
- Valtakunnallisten moduulien liian yleiset ja epäinformatiiviset nimet
- Moduulien sisällön dikotomia omat kuvat – ”muut” kuvat –jaon epäselvyys
- Taiteidenvälisyyden palauttaminen joko kuvataide-oppiaineen sisältöihin tai mieluummin omina moduuleinaan
- Laaja-alaisen yleissivistyksen turvaaminen

6.20 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Tekstissä synonyymina käytetään *taide* ja *kuvataide* sekä *visuaalinen kulttuuri* ja *visuaalisen kulttuurin kenttä*. Ehdotamme systemaattisempaa käsitteen käyttöä, esimerkiksi *kuvataide* ja *visuaalinen kulttuuri*, ja *taide* täydennettynä *kuvataide*.

Oppiaineen sisällön kirjo olisi myös hyvä tuoda tarkemmin ja täsmällisemmin esille. *Kulttuuriperintö* mainitaan, mutta ei kertaakaan *arkkitehtuuria* ja *esineet* mutta ei *muotoilua*.

Käsitteenä *ympäristö* on myös kovin epämääräinen ja moneen suuntaan viittaava, ja *media* sisältää näkemyksemme mukaan paitsi viestintävälineet ja –alustat, myös mediataiteen, johon sisältyy valokuva, elokuva, video, animaatio, AR, VR, meemit, digitaalinen piirtäminen, digitaalinen maalaaminen, kuvankäsittely, editointi, sekä tietysti mediakasvatus ja mediaan kasvattaminen (sis. tekijänoikeudet, vastuullisen sisällöntuotannon yms.).

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet

Kuvataide on luonnostekstissä sysätty sivuraiteelle: kuvataiteeseen tutustuminen ja sen merkityksen ymmärtäminen visuaalisen kulttuurin konventioiden pohjalla on olennaista oppiaineessa. Tämän näkemyksen toivomme nousevan terävämmin esiin.

Arviointi

Arvioinnin *kannustavuus* korostuu ensimmäisenä ja ehkä luo harhakäsityksen siitä, että arvosana annetaan kannustavuusperiaatteella. Ehdotamme että nyt luonnoksessa oleva ensimmäinen kappale siirretään viimeiseksi.

Kaipaamme myös selkeämpää avaamista oppiainekohtaiseen summatiiviiseen arviointiin ja siihen mistä se muodostuu. Esimerkiksi näin:

Arvosana muodostuu kuvallisen osaamisen (monipuolisesta) esiintuomisesta omassa työskentelyssä, työskentelytaitojen osoittamisesta, kiinnostuksen osoittamisesta kuvallista työskentelyä kohtaan sekä kyvystä osata avata omien ja muiden tekemien visuaalisten esitysten / teosten / tuotosten näkökulmia sanallisesti ja kuvallisesti.

Moduulien KU1, KU2, KU3 ja KU4 tavoitteet ja sisällöt

Moduulikuvauksissa tavoitteet ja sisällöt ovat yhdistyksemme mielestä keskenään liian identtiset.

Moduulien otsikot/nimet ovat myös liian yleisiä – käytännön arjessa oppilaita houkuttelee konkreettisempi nimeäminen jo kurssin/moduulin nimessä sekä tavoitteissa ja sisällöissä. Sisällöt voisivat olla konkreettisempia; kuvataiteessa ei luonnoksen mukaan juurikaan *tehdä* tai *toteuteta*. Laajat otsikot mahdollistavat toki laajan paikallisen toteutuksen, mutta samalla hämärtyy yhdenmukainen valtakunnallisen opetuksen pohja.

Kehittämistarpeita näemme myös siinä, että jokaisen neljän moduulin sisällöt ja tavoitteet ovat keskenäänkin melko yhtenevät. Jos lukee vain moduulien tavoitteita, on vaikea hahmottaa, miten niiden tavoitteet ja sisällöt eroavat keskenään toisistaan. Kun tarkoituksena on luoda valtakunnallinen pohja, jota paikallisilla opetuksella täydennetään, ovat sisällöt liian ylimalkaisia.

Ehdotamme kuvataiteen moduulien sisältöjä kehitettäväksi enemmän kuvataiteen kaarena tai siirtymänä. Konkretisoimme esitystä kahdella ehdotuksella:

Ehdotus 1: KU1 - Luonnos ja teos, KU2 - Suunnittelu ja muotoilu, KU3 - Mediataiteet ja digitaalinen kuva ja KU4 - Taidehistoria, nykyaide ja taidemaailma

Ehdotus 2: KU1 - Kuva ja havainto, KU2 - Muoto ja ympäristö, KU3 - Mediataiteet, KU4 - Taidehistoria, nykyaide ja kuvan analyysi

Kehittämistä kaipaa myös moduulien keskeistä sisältöä jakava dikotomia Omat kuvat - Taiteen ja ympäristön kuvat (KU1 ja KU4), Omat kuvat –

Ympäristön kuvat (KU2) ja Omat kuvat – Median kuvat (KU3). Opiskelijan omat kuvat tai oma tekeminen ei näyntydy opetuksen arjessa näin vastakkaisena olemassa olevan maailman tai ympäristön suhteen. Pikemminkin päinvastoin.

Kun luonnoksen kuvataiteen moduulien sisältöjä ja tavoitteita verrataan musiikkiin, niin huomaamme musiikilla olevan tiiviimpiä suuntaviivoja sisältöjen käytännön toteutukselle. Tätä toivomme myös kuvataiteeseen. Esimerkiksi näin:

- Opiskelija syventää *omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä* voisi yksinkertaisemmin olla *Opiskelija toteuttaa oman mediateoksen kurssin aikana.*
- *Opiskelija käyttää erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä* voisi olla *Opiskelija toteuttaa kurssin aikana itselleen merkityksellisiä kuvallisia teoksia itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä.*

Taiteidenväliset opinnot takaisin!

Edellisissä opetussuunnitelman perusteissa olleiden Taiteiden välisten valtakunnallisten kurssien jättäminen pois on merkittävä heikennys luonnoksessa. Kuvataideopettaja KUVIS ry esittää, että taiteidenvälisiä opintoja palautetaan opetussuunnitelman perusteisiin vähintään yksi moduuli (mieluummin 2).

Taiteiden välisyyttä ei voi jättää pelkästään paikallisessa opetussuunnitelman mukaisten temaattisten opintojen varaan. Lisäksi esitämme, että valtakunnallisiin perusteisiin kehitetään yhden opintopisteen moduuleja erityisesti taideaineille. Nämä moduulit mahdollistavat yhteistyön eri oppiaineiden välillä paremmin kuin temaattiset opinnot – useissa muissa oppiaineissa niitä jo on, joten pienempää moduulia voidaan paremmin mahdollistaa paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Mikäli moduuleita ei voida enää muuttaa, esitämme että taiteidenvälisyys tulee näkyviin kuvataideoppiaineen sisällöissä. Kuvataide mainitaan monen muun oppiaineen kohdalla yhteistyöaineena (erityisesti musiikki ja uskonto) joten asian korostaminen valtakunnallisissa perusteissa on perusteltua.

6.23 LUKIODIPLOMIT

Yhdistyksen tavoite on saada lukiodiplomien asema vahvistettua niin, että lukiodiplomin suorittaminen vastaa yhtä ylioppilastutkinnon koetta. Missään muussa oppiaineessa ei lukiokoulutuksen päätteeksi tavoitella harrastuneisuutta, vaan opiskelijan on osoitettava osaamistaan. Tätä *osaamisen statusta* tavoittelemme myös lukiodiplomeille, etenkin uudessa tilanteessa, jossa ylioppilastutkinto ja lukion päästötodistus ovat keskeisiä korkea-asteen opiskelijavalinnoissa.

Tarkennusta toivomme myös kohtaan, jossa todetaan Opetushallituksen antavan erilliset ohjeet lukiodiplomin suorittamisesta. Poikkeavatko paikallinen ja valtakunnallinen ohjeistus toisistaan?

1.1 UUDISTUVA LUKIOKOULUTUS

Kuvataideopettajat KUVIS ry on myös huolissaan laaja-alaisen osaamisen arvopohjan toteutumisesta tulevassa lukiossa. Ylioppilastutkintouudistus ja korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus ohjaavat lukio-opiskelijoita valitsemaan niitä oppiaineita, joilla on painoarvoa korkeakouluhaun pisteytyksissä. Pienen oppiaineen kuten kuvataide, näkökulmasta tämä on haaste: kun oppiaine ei ole mukana kummassakaan, opiskelija ei välttämättä valitse taideainetta, vaikka juuri se voisi olla hänen oman osaamisensa oppimisensa ja hyvinvointinsa kannalta paras valinta.

Puhumattakaan siitä, minkälaista hallaa mahdollinen kapeneva yleissivistys tekee jokaisen opiskelijan tulevaisuuden työelämätaidoille ja yhä vahvistuvalle luovan talouden ja kulttuuriteollisuuden tehtävälle tulevaisuuden Suomessa ja globaalistuvassa maailmassa.

Helsinki 11.4.2019

Kuvataideopettajat KUVIS ry:n puolesta ja valtuuttamana

Erja Väyrynen
toiminnanjohtaja